

Reforma ochrany údajov v EÚ: Rada potvrdzuje dohodu s Európskym parlamentom

Výbor stálych predstaviteľov (Coreper) 18. decembra 2015 potvrdil kompromisné znenie týkajúce sa reformy ochrany údajov, ktoré sa dohodlo s Európskym parlamentom. Dohoda sa dosiahla medzi Radou, Európskym parlamentom a Komisiou 15. decembra. Táto dohoda je v súlade so žiadosťou Európskej rady, aby sa rokovania o reforme ochrany údajov uzavreli do konca roka 2015.

Minister spravodlivosti Luxemburska a predseda Rady Félix BRAZ uviedol: „Toto je základná dohoda, ktorá má významné dôsledky. Táto reforma nielenže posilňuje práva občanov, ale tiež pre spoločnosti prispôbuje pravidlá digitálnemu veku, pričom znižuje administratívnu záťaž. Sú to ambiciózne a pokrokové texty. Môžeme mať plnú dôveru vo výsledok.“

Reforma ochrany údajov je legislatívny balík, ktorý Komisia predložila v roku 2012 s cieľom aktualizovať a modernizovať pravidlá o ochrane údajov. Ide o dva legislatívne nástroje: všeobecné nariadenie o ochrane údajov (má nahradiť smernicu 95/46/ES) a smernicu o ochrane údajov v oblasti presadzovania práva (má nahradiť rámcové rozhodnutie o ochrane údajov z roku 2008).

Ochrana osôb vo vzťahu k spracúvaniu ich osobných údajov je základným právom ustanoveným v Charte základných práv EÚ (článok 8) a v Zmluve o fungovaní Európskej únie (článok 16).

Všeobecné nariadenie o ochrane údajov

Všeobecné nariadenie o ochrane údajov má za cieľ zvýšiť úroveň ochrany údajov pre jednotlivcov, ktorých osobné údaje sa spracúvajú, a zvýšiť podnikateľské príležitosti na jednotnom digitálnom trhu, okrem iného prostredníctvom zníženia administratívnej záťaže.

Zvýšená úroveň ochrany údajov

Zásady a pravidlá spracúvania osobných údajov jednotlivcov musia rešpektovať základné práva a slobody, najmä právo na ochranu osobných údajov. Tieto posilnené práva v oblasti ochrany údajov poskytujú dotknutým osobám (jednotlivcom, ktorých osobné údaje sa spracúvajú) väčšiu kontrolu nad ich osobnými údajmi:

- špecifickejšie pravidlá umožňujúce prevádzkovateľom údajov (osobám zodpovedným za spracúvanie údajov) spracúvať osobné údaje, a to aj prostredníctvom žiadosti o súhlas dotknutých jednotlivcov.
- ľahší prístup k ich osobným údajom.
- lepšie informácie o tom, čo sa stane s osobnými údajmi v prípade, že sa niekomu poskytujú. To zahŕňa informovanie jednotlivcov o politike ochrany ich osobných údajov jasným a zrozumiteľným jazykom, čo možno vykonať aj prostredníctvom štandardizovaných piktogramov.
- právo na vymazanie osobných údajov a právo „byť zabudnutý“. To napríklad umožňuje dotknutým osobám požiadať o bezodkladné odstránenie osobných údajov zhromažďovaných alebo uverejnených na sociálnej sieti v čase, keď bol jednotlivec ešte dieťaťom.
- ak si mladý človek, ktorý má menej ako 16 rokov, želá využívať online služby, poskytovateľ služby sa musí snažiť overiť, či bol udelený súhlas rodičov. Členské štáty môžu znížiť túto vekovú hranicu, najviac však na 13 rokov.
- právo na prenosnosť zjednodušuje prenos osobných údajov medzi poskytovateľmi služieb, ako napríklad z jednej sociálnej siete do inej. Tým sa nielen zvyšujú práva v oblasti ochrany údajov, ale tiež sa posilní hospodárska súťaž medzi poskytovateľmi služieb.
- právo namietať proti spracúvaniu osobných údajov v súvislosti s verejným záujmom alebo oprávnenými záujmami prevádzkovateľa. Toto právo zahŕňa používanie osobných údajov na účely profilovania.
- spoločné záruky vzťahujúce sa na spracúvanie osobných údajov na archivačné účely, ak je to vo verejnom záujme a na účely vedeckého a historického výskumu alebo na štatistické účely.

S cieľom zabezpečiť dostupnosť súdnej nápravy majú dotknuté osoby právo nechať preskúmať každé rozhodnutie orgánu pre ochranu údajov svojim vnútroštátnym súdom bez ohľadu na členský štát, v ktorom má prevádzkovateľ údajov sídlo.

Viac podnikateľských príležitostí na jednotnom digitálnom trhu

V nariadení sa stanovuje jednotný súbor pravidiel platných v celej EÚ a uplatniteľných na európske aj neeurópske spoločnosti, ktoré ponúkajú svoje služby on-line v EÚ. Predíde sa tým tomu, aby sa vnútroštátnymi pravidlami o ochrane údajov, ktoré si

navzájom odporujú, narúšala cezhraničná výmena údajov. Umožňuje sa ním aj zvýšená spolupráca medzi členskými štátmi s cieľom zabezpečiť jednotné uplatňovanie pravidiel o ochrane údajov v celej EÚ. Vytvorí sa tak spravodlivá hospodárska súťaž a podniky, najmä malé a stredné podniky, sa podporia v maximálnom využívaní jednotného digitálneho trhu.

Na zníženie nákladov a zaručenie právnej istoty v dôležitých cezhraničných prípadoch, do ktorých sú zapojené viaceré vnútroštátne dozorné orgány, sa prijíma jediné rozhodnutie dozorného orgánu. Tento **mechanizmus jednotného kontaktného miesta** umožňuje spoločnosti, ktorá pôsobí vo viacerých členských štátoch, aby spolupracovala len s jedným orgánom pre ochranu údajov v členskom štáte, v ktorom má svoje hlavné sídlo. Tento mechanizmus zároveň ustanovuje jediné rozhodnutie, ktoré sa v prípade sporov bude uplatňovať na celom území EÚ.

S cieľom znížiť administratívne náklady sa nariadením uplatňuje prístup založený na posúdení rizika: prevádzkovatelia údajov môžu zavádzať opatrenia podľa rizika spojeného s operáciami spracúvania údajov, ktoré vykonávajú. Rôzne podniky vykonávajú rôzne činnosti a riziká vyplývajúce z takýchto činností sa z hľadiska ochrany súkromia môžu líšiť. V nariadení sa stanovuje prístup šitý na mieru: čím väčšie sú riziká vyplývajúce z činností týkajúcich sa osobných údajov, tým sú pravidlá prísnejšie.

Viacere a lepšie nástroje na presadzovanie dodržiavania pravidiel o ochrane údajov

V nariadení sa stanovuje súbor opatrení zameraných na zvýšenie zodpovednosti prevádzkovateľov údajov s cieľom zabezpečiť úplné dodržiavanie pravidiel o ochrane údajov. Prevádzkovatelia údajov musia zaviesť niekoľko bezpečnostných opatrení vrátane požiadavky, aby sa v určitých prípadoch oznamovalo porušenie ochrany osobných údajov. Na zabezpečenie odolnosti nariadenia voči budúcim zmenám sa zavádzajú zásady špecificky navrhutej ochrany údajov a štandardnej ochrany údajov. Orgány verejnej moci a tie podniky, ktoré vykonávajú určité rizikové spracúvanie údajov, musia určiť **úradníka pre ochranu údajov** s cieľom zabezpečiť dodržiavanie pravidiel.

Dotknuté osoby, a za určitých podmienok aj organizácie pre ochranu údajov, môžu podať sťažnosť na dozornom orgáne alebo požiadať o súdny prostriedok nápravy v prípade nedodržania pravidiel o ochrane údajov. Prevádzkovatelia údajov môžu dostať pokutu maximálne do výšky 20 miliónov EUR alebo 4 % ich celkového ročného obratu.

Záruky v oblasti prenosu osobných údajov mimo EÚ

V nariadení sa stanovujú pravidlá prenosu osobných údajov do tretích krajín a medzinárodných organizácií. Prenosy sa môžu uskutočniť za predpokladu, že je splnených niekoľko podmienok a záruk, a to najmä v prípadoch, keď Komisia rozhodne, že existuje primeraná úroveň ochrany. Nové rozhodnutia o primeranosti sa budú musieť preskúmať minimálne každé 4 roky. Existujúce rozhodnutia o primeranosti a povolenia zostávajú v platnosti až do ich zmeny, nahradenia alebo zrušenia.

Smernica o ochrane údajov v oblasti presadzovania práva

Smernica je zameraná na ochranu osobných údajov spracúvaných na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania či stíhania, alebo na účely výkonu trestných sankcií, vrátane predchádzania a ochrany proti ohrozeniu verejnej bezpečnosti.

Je mimoriadne dôležité, aby sa zabezpečila konzistentnosť a vysoká úroveň ochrany osobných údajov jednotlivcov a aby sa zároveň uľahčila výmena osobných údajov medzi orgánmi presadzovania práva v jednotlivých členských štátoch.

Širší rozsah uplatňovania

Okrem toho, že smernica zahŕňa aktivity zamerané na predchádzanie trestným činom, ich vyšetrovanie, odhaľovanie a stíhanie, jej rozsah sa rozšíril a zahŕňa aj predchádzanie a ochranu proti ohrozeniu verejnej bezpečnosti.

Nová smernica sa bude vzťahovať na cezhraničné spracúvanie osobných údajov, ako aj na spracúvanie osobných údajov policajnými a justičnými orgánmi na výlučne vnútroštátnej úrovni. Rámcové rozhodnutie, ktoré sa nahradí, sa vzťahovalo len na cezhraničnú výmenu údajov.

Práva dotknutých osôb

Pravidlá zabezpečujú rovnováhu medzi právom na súkromie a potrebou polície neprezradiť v skorom štádiu vyšetrovania, že sa údaje spracúvajú. V texte sa však uvádzajú informácie, ktoré má dotknutá osoba vždy právo získať s cieľom chrániť svoje práva, ak sa obáva, že dochádza k porušeniu v súvislosti s jej údajmi.

Nové pravidlá sa budú vzťahovať aj na prenos osobných údajov do tretích krajín a medzinárodných organizácií.

Dodržiavanie pravidiel

V novej smernici sa predpokladá, že sa vymenuje **úradník pre ochranu údajov**, ktorý bude pomáhať príslušným orgánom zabezpečiť dodržiavanie pravidiel o ochrane údajov.

Ďalším nástrojom na zabezpečenie dodržiavania pravidiel je posúdenie vplyvu. Ak je pravdepodobné, že určitý druh spracúvania povedie k vysokému riziku v oblasti práv a slobôd jednotlivcov, príslušné orgány musia vykonať posúdenie možného vplyvu tohto spracúvania, najmä pri používaní nových technológií.

Monitorovanie a kompenzácia

Znenie smernice je zosúladené so znením nariadenia s cieľom zabezpečiť, aby sa vo všeobecnosti uplatňovali rovnaké všeobecné zásady. Okrem toho, pravidlá o dozornom orgáne sú do veľkej miery podobné, pretože dozorný orgán zriadený vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov sa môže zaoberať aj otázkami patriacimi do pôsobnosti smernice. Novou smernicou sa dotknutým osobám tiež prizná právo na náhradu v prípade, že v dôsledku spracovania údajov, pri ktorom neboli dodržané pravidlá, tieto osoby utrpeli škodu.

ĎALŠIE KROKY

Výbor Európskeho parlamentu pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci (LIBE) na mimoriadnom zasadnutí 17. decembra schválil znenie dohodnuté počas trialógov. Táto podpora umožnila, aby dnes Coreper potvrdil konečné kompromisné znenie nariadenia a smernice. Tieto texty sa po preskúmaní právnikmi lingvistami predložia Rade a následne Parlamentu na účely ich prijatia. Nariadenie a smernica nadobudnú účinnosť pravdepodobne na jar 2018.

Press office - General Secretariat of the Council of the EU

Rue de la Loi 175 - B-1048 BRUSSELS - Tel.: +32 (0)2 281 6319

press@consilium.europa.eu - www.consilium.europa.eu/press